

Neprebádaným chodníkom hlohovskej drevorezby:

komentár k životu a dielu Michala Šajtlavu

Podmienky v Hlohovci na prelome 19. a 20. storočia boli pre rozvoj priemyslu a podnikania neblahé. Arpád Felcán opisuje situáciu v Hlohovci na prelome storočí, v čase, keď sa na mesto obracalo množstvo súkromných osôb so žiadosťami o podporu pri založení nových podnikov a firiem. K väčšine žiadostí Hlohovec zaujal negatívne stanovisko, čoho dôsledkom bol pokles pracovných príležitostí a následné zvýšenie nezamestnanosti. V roku 1896 mesto dvakrát odmietlo podporiť železnicu. V nasledujúcom roku zaujalo negatívne stanovisko k návrhu ministerstva na postavenie nemocnice so štátnou podporou. V roku 1898 odmietlo návrh Skarniczla na zakúpenie 15 – 20 t. tzv. „špričovačiek“ proti filoxére, ktorá napádala vinice a ktoré mali byť za lacný poplatok požičiavané nemajetným vinohradníkom ako záchrana ich viníc pred skazou. O dva roky neskôr Hlohovec odmietol návrh ministerstva na postavenie hospodárskej školy a v rokoch 1897 – 1906 mesto úplne alebo čiastočne odmieta firmy prichádzajúce s návrhom vybudovať elektrárne či plynárne – Spol. Acetylen, Böhm M., Elster, Ganz a spol., Herzfeld J., Hoffmann M., Mamisch Fr. či Píst J. V roku 1903 Baranyi M. a Földessy E., peštianski fabrikanti, prichádzajú do Hlohovca s cieľom založenia textilky. Jednanie bolo mestom odložené na neurčito. Snaha o založenie textilky sa objavila i v nasledujúcom roku. Fuchs Jakub a spol. plánoval založiť v Hlohovci textilku s 300 000 korunovým kapitálom. Gróf však žiadosť mesta na predaj pozemku odmieta, mesto v danej záležitosti ďalšie kroky nepodniklo a textilná továreň sa opäť nepostavila. Situácia sa opäť opakovala v roku 1906, keď J. Fodor a A. Pazmányi navrhujú zaviesť továrenskú výrobu košíkov za účelom zníženia nezamestnanosti. Ani tento návrh sa nestretol s podporou mesta. O podporu zo strany mesta sa v tomto čase snažili i drobní remeselníci. V roku 1906 rezbársky a stolársky majster Jozef Seilnacht žiada Hlohovec o podporu svojej továrne, no jeho žiadosť bola taktiež zamietnutá.

Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam sa v Hlohovci na začiatku 20. storočia formovalo viacero úspešných rezbárskych dielní, často práve kvôli konkurentom úzko špecifikovaných na určitú oblasť tohto remesla – stolárčinu zameranú na nábytok do bežných domácností či umeleckú drevorezbu určenú na dotváranie sakrálnych priestorov. Tú s obľubou vyhľadávali aj predstavitelia šľachtických rodov vlastiaci honosné sídla v Hlohovci a jeho blízkom okolí. K popredným hlohovským osobnostiam pohybujúcim sa v oblasti rezbárskej tvorby patril významný a opakovane vyhľadávaný umelecký rezbár Jozef Seilnacht spolu s jeho

o niečo mladším súčasníkom Ferdinandom Kramolišom, ktorý spočiatku pracoval a zrejme sa i učil u Seilnacha v dielni.

Príbeh jednej menej známej hlohovskej rezbárskej dielne sa začal písať niekedy v prvom desaťročí 20. storočia. Zručný a talentovaný rezbár Michal Šajtlava sa narodil 20. marca 1879 v Hlohovci v rodine Jozefa Šajtlavu a jeho manželky Márie, rodenej Rybárovej. V priebehu svojho života sa oženil s Máriou, rodenou Bublincovou a spoločne sa usadili v Hlohovci na Nádražnej (dnes Pribinovej) ulici č. 60, vedľa dnešnej cukrárne Olajoš.

Podoba Nádražnej (Pribinovej ulice) v 20. rokoch 20. storočia. V domčeku na jej dolnom konci fungovala stolárska dielňa Michala Šajtlavu. (zo zbierkového fondu Vlastivedného múzea v Hlohovci)

V priestoroch tohto rodinného domu si Šajtlava postupne vytváral pracovné podmienky pre svoju remeselnú produkciu. Presný dátum vzniku jeho firmy zatiaľ nepoznáme. Do všeobecného povedomia verejnosti sa zaiste dostal aj vďaka účasti na desiatom Medzinárodnom dunajskom veľtrhu v Bratislave, ktorý sa od roku 1921 tešil obľube návštevníkov, no predovšetkým veľkému počtu domácich i zahraničných vystavovateľov prezentujúcich ukážky zo svojej remeselnej tvorby. Šajtlava na ňom získal 24. októbra 1930 diplom uznania za účasť vďaka prezentácii vynikajúcej kolekcie vzoriek svojho diela.

Jeho dielňa so sídlom na Nádražnej ulici č. 60 sa zameriavala výlučne na výrobu diel určených pre sakrálne priestory. Niesla názov v slovenskom a súčasne i maďarskom jazyku:

VÝROBCA OLTÁROV A KOSTOLNÝCH ZARIADENÍ

OLTÁRÉPITŐ ÉS TEMPLOM BERENDEZÉSEK GYÁRTÓJA

MICHAL ŠAJTLAVA

V čase založenia Šajtlavovej firmy však v Hlohovci na Lúke pod špitálom figurovala už vychytená rezbárska dielňa Jozefa Seilnacha, ktorú s obľubou opakovane oslovovali nielen cirkevní objednávateľia z mnohých obcí hlohovského regiónu (vrátane všetkých regiónov západného Slovenska), ale aj urodzení páni z Hlohovca i Pečeniad. Tá pre farnosť vytvárala predovšetkým oltáre, kazateľnice, krstiteľnice a v menšej miere i krížové cesty. Možno práve táto skutočnosť sa stala dôvodom, pre ktorý sa Michal Šajtlava rozhodol zamerať najmä na tvorbu spovedníc. Vďaka informácii od žijúcich príbuzných tohto talentovaného rezbára máme možnosť oboznámiť sa s jeho realizáciou pre františkánsky Kostol Všetkých svätých

v Hlohovci. Šajtlava pre túto mestskú dominantu vytvoril súbor spovedníc.

Za jedno z jeho nateraz prvých známych a autorsky doložených diel môžeme považovať objednávku na tvorbu rozmermi drobného neogotického oltárika so sochou Božského Srdca pre rodinnú kryptu na cintoríne v Bojničkách. Architektúra kaplnky naznačuje, že objekt vznikol v 20. alebo najneskôr začiatkom 30. rokov 20. storočia. Nechal si ju vo vyššom veku postaviť vtedajší richtár obce Michal Uhlár spolu s manželkou Veronikou, rodenou Barošovou. U majetnejších obyvateľov bývalo zvykom stavať si počas života rodinné hrobky a do ich výzdoby investovať nemalé peniaze. Objednávku na tvorbu Oltárika Božského Srdca zverili do rúk

Kaplnka rodiny Uhlárovej na obecnom cintoríne v Bojničkách s oltárikom z dielne Michala Šajtlavu (autor fotografie Erik Knotek ml.)

hlohovského rezbára Michala Šajtlavu. Ten na podstavci oltára zanechal autorskú pečiatku s nasledovným kruhopisom:

MICHAL ŠAJTLAVA
STOLÁRSTVO
NA KOSTOLNÉ ZARIAĎENÝ
HLOHOVEC

* Nádražná ul. 60 *

Oltár sv. Martina biskupa v kľačianskom kostole patrí medzi vrcholné Šajtlavove diela (fotografia publikovaná v BANÁKOVÁ, D., DANIŠ, A., 2012)

K významnej objednávke sa dostáva aj v roku 1933. Rišňovská farnosť, kde v tom čase pôsobil kňaz Ján Štefanovič, požiadala Šajtlavu vytvoriť hlavný oltár pre novo vztýčený filiálny Kostol sv. Martina – biskupa v Kľačanoch. Michal Šajtlava vo svojej dielni vytvoril trojosový eklekticky vyznievajúci oltár zo smrekového dreva so sochou patróna kostola a postrannými sochami apoštolov sv. Petra a sv. Pavla z lipového dreva. Oltár doručil do kostola ku dňu jeho vysviacky, ktorá sa uskutočnila 20. augusta 1933. Toto dielo zároveň považoval za jedno z hodnotnejších spomedzi svojej tvorby. Jeho predtlačenu

podobou sa prezentoval farnostiam na hlavičkovom papieri až do svojej smrti, resp. využíval ho i vo vysokom veku v čase svojich posledných objednávok.

Zrejme posledným dielom, ktoré opustilo na sklonku života jeho dielňu, bola objednávka na tvorbu dvoch uzavretých dubovým drevom fládrovaných spovedníc s nepriehľadnými sklami pre farnosť v Dvorníkoch od dekana Augustína Falatha. Šajtlava za túto prácu obdržal 3. novembra 1949 sumu 28 000 Kčs.

Hlavičkový papier stolárskej firmy Michala Šajtlavu s predtlačenu podobou kľačianskeho hlavného oltára.

v tomto rozmáhajúcom sa neľahkom politickom období prázdne. Je potrebné brať na vedomie, že článok predstavuje len známu časť Šajtlavovej tvorby. Tá tvorí len zlomok jeho životného diela. Rezbárskych a stolárskych prác bolo s určitosťou mnohonásobne viac, no zatiaľ zostávajú naďalej ukryté v tieni chodníka hlohovskej drevorezby.

Jeho posledná známa objednávka je zároveň dôkazom vysokej pracovnej nasadenosti a zanieteného ducha, ktorý rezbára sprevádzal až do konca jeho života. Krátko po skompletizovaní tejto objednávky totiž 5. marca 1950 podľahol vo veku nedožitých 71 rokov následkom srdcovej vady. Jeho remesla sa už nikto z rodinných príslušníkov nechopil a priestory dielne zostali po smrti rezbára

Literatúra:

BANÁK, J.: *Kľačany 1256 – 2006*. Obec Kľačany: 2006. 112 s. ISBN 80-969515-7-2 (s. 67)

CEPKOVÁ, S.: *Jozef Seilnacht – Oltárstavitel' z Fraštáku*. Hlohovec: TTSK, Vlastivedné múzeum v Hlohovci. 2020. 346 s. ISBN 978-80-973547-0-1 (s. 116)

DANIŠ, A. 2012. *Kostol sv. Martina – biskupa v Kľačanoch*. Kľačany: Rím. kat. farský úrad Rišňovce, filiálka Kľačany. 2012, 89 s. ISBN 978-80-971054-8-8 (s. 60)

Farský archív Hlohovec: *Rím. Kat. farnosť sv. Michala archanjela Hlohovec. Príspevok k dejinám*. 1994, s. 13

Farský archív Dvorníky: Firma pre kostolné zariadenie Michal Šajtlava, *Potvrdenie príjmu finančného obnosu za zhotovenie spovedníc*, 3. novembra 1949

FELCÁN, A. *Minulosť a budúcnosť Hlohovca. Príčiny dnešného zlého hospodárskeho stavu obce. – Dejiny posledných tridsať rokov. – Vedenie obce pred a po prevrate. Kedy sa stane Hlohovec priemyselným mestom?* Hlohovec, august 1928. Tlačou kníhtlačiarne Anton Lövy a synovia v Nitre. (leták)

Matričný úrad Hlohovec: *Matrika zomrelých*. Zv. I, ročník 1950, str. 4, por. č. 12